

6. PREZIDENT A JEHO POSTAVENÍ V NAŠÍ ÚSTAVĚ

Zdroj: Saša Dobrovolná, Jan Zouhar

Téma je zpracováno na základě třífázového modelu učení. Pro každou fázi nabízíme několik možných aktivit, které je možné se žáky realizovat. Samozřejmě nepředpokládáme, že budou využity všechny. Vše záleží na rozhodnutí učitele, který vychází z konkrétní situace ve třídě. Některé aktivity je možné použít v různých částech procesu učení. Plní pak odlišnou funkci.

Cíl

Aktivní činností žáci získají přehled o postavení a kompetencích prezidenta republiky

Čas

1–2 vyučovací hodiny podle uvážení vyučujícího

Pomůcky

- Ústava ČR
- materiál pro žáky č. 1 – Ústava ČR – Výkonná moc – Prezident
- materiál pro žáky č. 2 – Prezident a jeho pravomoci – test
- materiál pro žáky č. 3 – Obrázky jednotlivých prezidentů

Evokace

1. Podívejte se na obrázky našich prezidentů a pokuste se je srovnat tak, jak po sobě zastávali funkci prezidenta.
2. Pokuste se zamyslet a napsat do pracovního listu, co byste dělali, kdybyste byli prezidentem.
3. Napište seznam vlastností, které by měl mít prezident.
4. Chtěli byste být prezidentem? Napište výhody a nevýhody, které z této funkce vyplývají.
5. Potřebuje naše země prezidenta? Diskusní pavučina.

Uvědomění si významu

1. Na základě pracovního textu se pokuste rozhodnout, které věty jsou pravdivé a které ne.
2. Na základě pracovního listu s obrázky našich prezidentů zjistěte, kdy který vykonával funkci prezidenta. Použijte materiály ze žákovské knihovny a občanské výchovy.
3. Potřebuje naše země prezidenta? Diskusní pavučina.

Reflexe

1. Dopis prezidentovi – volné psaní.
2. Pětílístek na téma prezident.

3. Potřebuje naše země prezidenta? Diskusní pavučina.

Metodické poznámky

Při každé aktivitě je potřeba věnovat dostatečnou pozornost diskusi, která pomůže žákům ujasnit si další otázky a je pro učitele signálem pochopení a ukázkou přístupu žáků k danému tématu.

Moc výkonná

Prezident republiky

Článek 54

- (1) Prezident republiky je hlavou státu.
- (2) Prezidenta republiky volí Parlament na společné schůzi obou komor.
- (3) Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný.

Článek 55

Prezident republiky se ujímá úřadu složením slibu. Volební období prezidenta republiky trvá pět let a začíná dnem složení slibu.

Článek 57

- (1) Prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu.
- (2) Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou.

Článek 58

- (1) Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně deset poslanců nebo deset senátorů.
- (2) Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců i nadpoloviční většinu hlasů všech senátorů.
- (3) Nezáská-li žádný z kandidátů nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců a všech senátorů, koná se do čtrnácti dnů druhé kolo volby.
- (4) Do druhého kola postupuje kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, a kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Senátu.
- (5) Je-li více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, nebo více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Senátu, sečtou se hlasy odevzdané pro ně v obou komorách. Do druhého kola postupuje kandidát, který takto získal nejvyšší počet hlasů.
- (6) Zvolen je kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců i nadpoloviční většinu hlasů přítomných senátorů.
- (7) Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve druhém kole, koná se do čtrnácti dnů třetí kolo volby, v němž je zvolen ten z kandidátů druhého kola, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců a senátorů.
- (8) Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve třetím kole, konají se nové volby.

Článek 59

(1) Prezident republiky složí slib do rukou předsedy Poslanecké sněmovny na společné schůzi obou komor.

(2) Slib prezidenta republiky zní: "Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí."

Článek 60

Odmítne-li prezident republiky složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl zvolen.

Článek 61

Prezident republiky se může vzdát svého úřadu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny.

Článek 62

Prezident republiky

- a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,
- b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,
- c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,
- d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejich funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,
- e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,
- f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,
- g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem, nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zahlazuje odsouzení,
- h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,
- i) podepisuje zákony,
- j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
- k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky,
- l) vyhláší referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii a jeho výsledek.

Článek 63

(1) Prezident republiky dále

- a) zastupuje stát navenek,
- b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,
- c) je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- d) přijímá vedoucí zastupitelských misí,
- e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,

- f) vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,
- g) jmenuje a povyšuje generály,
- h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,
- i) jmenuje soudce,
- j) má právo udělovat amnestii.

(2) Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon.

(3) Rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavce 1 a 2 vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

(4) Za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda.

Článek 64

(1) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí obou komor Parlamentu, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.

(2) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí vlády, vyžádat si od vlády a jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Článek 65

(1) Prezidenta republiky nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt.

(2) Prezident republiky může být stíhán pro velezradu, a to před Ústavním soudem na základě žaloby Senátu. Trestem může být ztráta prezidentského úřadu a způsobilosti jej znovu nabýt.

(3) Trestní stíhání pro trestné činy spáchané po dobu výkonu funkce prezidenta republiky je navždy vyloučeno.

Článek 66

Uvolní-li se úřad prezidenta republiky a nový prezident republiky ještě není zvolen nebo nesložil slib, rovněž nemůže-li prezident republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat a usnese-li se na tom Poslanecká sněmovna a Senát, přísluší výkon funkcí podle čl. 63 odst. 1 písm. a), b), c), d), e), h), i) j), čl. 63 odst. 2 předsedovi vlády. Předsedovi Poslanecké sněmovny přísluší v době, kdy předseda vlády vykonává vymezené funkce prezidenta republiky, výkon funkcí prezidenta republiky podle čl. 62 písm. a), b), c), d), e), k), l); uvolní-li se úřad prezidenta republiky v době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší výkon těchto funkcí předsedovi Senátu.

PREZIDENT A JEHO POSTAVENÍ V NAŠÍ SPOLEČNOSTI

Označte, které situace by se mohly (+) či nemohly (-) stát podle naší platné ústavy.

1	Na základě výsledků hospodaření státu zvýšil prezident republiky svým výnosem spotřební daň o 1 %.	
2	Prezident republiky rozhodl, že každý žák, který dosáhne průměru známek 1 na konci deváté třídy, obdrží po dosažení plnoletosti řidičský průkaz.	
3	Prezident republiky včera jmenoval rektora Vysoké školy ekonomické.	
4	Včera pan prezident rozhodl o vrácení novely Ústavy ČR Parlamentu.	
5	Včera byl ukončen legislativní zápas o prosazení zákona o sociálních dávkách podpisem zákona prezidentem republiky.	
6	Včera zveřejnila prezidentská kancelář rozhodnutí prezidenta republiky o rozpuštění Poslanecké sněmovny.	
7	Dnes bude prezident republiky jmenovat do funkce posledního člena Bankovní rady ČR.	
8	Prezident republiky vrátil zákon o státní maturitní zkoušce Parlamentu ČR.	
9	Prezident republiky je od včerejšího dne stíhán Ústavním soudem na návrh 10 poslanců levicových stran.	
10	Včera ve večerních hodinách podepsal prezident republiky prezidentský dekret, kterým prohlásil stávku učitelů za nezákonnou.	
11	8. 5. 2005 udělil prezident republiky nejvyšší státní vyznamenání rotmistroví P. Krátkému za jeho hrdinství v zahraniční misi Armády ČR.	
12	Prezident republiky rozhodl o zrušení Senátu.	
13	Ministr spravedlnosti vyjádřil souhlas s návrhem amnestie prezidenta republiky.	
14	Na návrh ministra zahraničních věcí pověřil prezident republiky Karla Dlouhého funkcí velvyslance ČR ve Francii.	
15	Prezident republiky povýšil dnes ráno plukovníka Jana Nového do hodnosti generála. Toto povýšení zítra při návratu ze služební cesty schválí svým podpisem i předseda vlády.	
16	26. února podepsal prezident republiky na své zahraniční cestě mezistátní smlouvu mezi ČR a Rakouskem.	
17	Včera v ranních hodinách se prezident republiky při soukromé cestě na své letní sídlo dopustil závažného dopravního přestupku, a byla mu proto na místě udělena bloková pokuta 5000 Kč.	
18	Prezidenti České republiky a Slovenské republiky se na společném jednání v Piešťanech dohodli o sloučení obou států.	
19	Včera v odpoledních hodinách byl ve druhém kole zvolen prezident ČR, který okamžitě po zvolení rozhodl a vyhlásil amnestii.	
20	Parlament ČR na svém společném jednání odhlasoval většinou všech hlasů nedůvěru prezidentu republiky, a proto předseda Poslanecké sněmovny požádal prezidenta, aby odstoupil.	
21	Dnes se začal projednávat návrh zákona, který navrhl prezident republiky.	

22	Prezident republiky včera jmenoval 4 soudce Nejvyššího soudu.	
23	Minulý týden navštívil prezident republiky Vysokou školu zahraničního obchodu a po předložení výsledků práce školy rozhodl o jejím zrušení od září příštího roku.	

Výsledky testu

+ 3, 5, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 16, 17, 22

- 1, 2, 4, 9, 10, 12, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23

Václav Havel

Václav Havel

Gustáv Husák

Gustáv Husák

T. G. Masaryk

Tomáš G. Masaryk

Ludvík Svoboda

Ludvík Svoboda

Antonín Novotný

Antonín Zápotocký

Gottwald

Klement Gottwald

Emil Hácha
1/10/29

Emil Hácha

Eduard Beneš

Eduard Beneš